

KAUPUNGINHALLITUKSEN

LAUSUNTO

VUODEN 2023

ARVIOINTIKERTOMUKSEEN

KAUPUNGINHALLITUKSEN LAUSUNTO VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEEN

Kaupunginhallitus on pyytänyt lautakunnilta selvityksiä vuoden 2023 arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin ja kannanottoihin. Lautakuntien, viranhaltijoiden ja kaupunginhallituksen vastaukset on koottu alla olevaksi lausunnoksi.

Kaupunginhallitus

1. *Tarkastuslautakunta painottaa yhteistyön tärkeyttä hyvinvointialueen ja muiden alueiden sote- ja hyte-toimijoiden kesken.*

Kaupunginhallitus toteaa, että yhteistyö hyvinvointialueen johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden sekä kauhavalalaisten aluevaltuutettujen kanssa on erityisen tärkeää. Kaupunki on vuoden aikana käynyt neuvotteluja hyvinvointialueen edustajien kanssa mm. alueen ikäihmisten palveluiden saatavuudesta kaupungin alueella. Kaupunki on myös kirjelmöinyt ao. asiasta aluehallitukselle. Aluevaltuutettujen kanssa yhteistyö on tiivistä ja jatkuvaa.

Hyvinvointialueen johtaja osallistuu säännöllisesti Etelä-Pohjanmaan kuntajohtajien kokouksiin. Näissä käydään läpi hyvinvointialueella tulossa olevia asioita, keskustellaan niiden vaikutuksista alueen asukkaiden palveluihin ja tuodaan esille kuntien näkökulmia.

Kuntajohtajakokouksissa keskustellaan myös maakunnan näkemyksestä hyvinvointialueen esittämiin muutoksiin, kuten esim. kiirevastaanoton karsimiseen ja kunnilta vuokrattujen tilojen vuokratason alentamiseen. Kunnat pyrkivät löytämään yhteisen linjan annettaviin lausuntoihin.

Sekä kaupungin että hyvinvointialueen tavoitteena on ollut säännöllisen neuvottelukäytännön luominen. Työ on kesken hyvinvointialueesta johtuvista syistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön painoarvo kunnissa on kasvanut hyvinvointialueuudistuksen myötä. Hyte-työtä tehdään yhteistyössä kaupungin, hyvinvointialueen sekä eri yhteisöjen ja yritysten kesken. Kolmannen sektorin toimijoilla on merkittävä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

2. *Uuden kaupunkistrategian painopisteenä on esimerkiksi kaupungin veto- ja pitovoima. Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää erityistä huomioita kaupungin veto- ja pitovoiman kehittämiseen. Tarkastuslautakunta korostaa paikallisten yrittäjien ja kolmannen sektorin kanssa tehdyn yhteistyön merkitystä osana alueen elinvoiman kehittämistä.*

Tarkastuslautakunnan havainto paikallisten yrittäjien ja kolmannen sektorin kanssa tehdyn yhteistyön merkityksestä osana alueen elinvoiman kehittämistä on oikea.

Kauhavan neljässä kaupunginosassa toimii satoja yhdistyksiä, jotka tarjoavat harrastuksia ja palveluja kaupungin asukkaille ja myös kaupungissa vieraileville. Lisäksi Kauhavalla vaikuttaa

useita maakunnallisia ja alueellisia järjestöjä. Yhdistykset ja järjestöt ovat merkittäviä hyvinvoinnin rakentajia ja terveyden edistäjiä.

Kauhavalla on aiemmin pidetty useita kumppanuuspöytiä. Järjestöt ovat esitelleet toimintaansa myös järjestömarkkinoilla ja muissa tapahtumissa. Toimintaa on tarkoitus kehittää jatkossa ja Kauhavalla onkin aloitettu Yhdistysten Kauhava-yhteistyömallin kehittäminen.

Kolmannen sektorin kanssa tehtävä hankeyhteistyö on jo tällä hetkellä merkittävässä roolissa kaupungin kehittämisessä. Kaupungin hanketoiminnan kautta rahoitetaan eri toimijoiden hankkeita sekä maakunnallisina ja seutukunnallisina yhteishankkeina että ainoastaan Kauhavan alueella toteutettavina hankkeina. Hankkeita toteuttavat valtakunnalliset, maakunnalliset, seutukunnalliset ja paikalliset toimijat, kuten oppilaitokset, kyläseurat ja erilaiset yhdistykset.

Hankkeet jakaantuvat yleishyödyllisiin investointihankkeisiin ja kehittämishankkeisiin. Kauhavalla on toteutettu viime vuosina erityisesti suuria yleishyödyllisiä investointihankkeita. Yleishyödylliset investoinnit ovat esimerkiksi rakentamista tai korjaamista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista. Esimerkkeinä mainittakoon viimeaikaisista hankkeista esimerkiksi LC Alahärmän padelkenttä-hanke, kauhavalaisten LC-klubien skeittiparkki-hanke ja Pesisjunkkarien Hakolan pesiskenttä-hanke. Hyviä esimerkkejä löytyy myös laajakais-tarakentamisessa.

Kaupunki on hakenut hankkeita itse, tukenut aktiivisesti 3. sektorin hakuja ja myöntänyt niihin tarvittavan kuntarahoituksen. Tiukan kuntatalouden aikana hanketoiminnan ja yritystukien kautta on mahdollista saada merkittävä lisäresurssi kaupungin alueella olevan yritystoiminnan kehittämiseen ja tukemiseen sekä mm. kaupungin asumisviihtyvyyden ja palvelujen parantamiseen.

- 3. Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että markkinointitoimien osalta on jatkettu Paraspaikka.fi-kampanjan toteutusta, tehty visitkauhava-markkinointitoimenpiteitä ja solmittu matkailumarkkinoinnin yhteistyösopimuksia suurimpien tapahtumien kanssa. Kaupungin markkinointi ja imagon kehittäminen ovat tärkeitä pito- ja verovoimaisen Kauhavan näkökulmasta. Etenkin rekrytointimarkkinointi on tärkeää osaavan työvoiman saamiseksi ja siihen tulee kiinnittää lisääntyvästi huomiota.*

Kaupunki jatkaa aktiivista kaupungin markkinointia eri kohderyhmille myös jatkossa. Positiivisen kuntakuvan luominen ja sen vahvistaminen lisäävät kaupungin veto- ja pitovoimaa sekä kasvattavat kaupungin elinvoimaa.

Syksyllä 2024 aloitetaan uusi asukasmarkkinointikampanja, joka on suunnattu erityisesti potentiaalisille paluumuuttajille. Kampanjan tarkoituksena on tuoda esiin mm. Kauhavan kotihoidontuen kuntalisä, laadukkaat perhepalvelut, runsas työpaikkatarjonta, monipuolinen tonttivalikoima ja vuokra-asuntotarjonta, uudet koulut ja päiväkodit, toimivat hyvinvointipalvelut ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Kampanjaa toteutetaan monikanavaisena painopistettä vaihtaen. Kampanjan tarkoitus on houkutellessa Kauhavalle uusia asukkaita ja työntekijöitä.

Myös muuta markkinointia toteutetaan. Invest Kauhava markkinointi keskittyy yritysten tarpeisiin markkinoiden toimitiloja ja yritystontteja. Visit Kauhava matkailumarkkinoinnilla jatketaan puolestaan matkailijoiden houkuttelemista Kauhavalle.

Isona markkinoinnin kehittämistoimenpiteenä syksyllä 2024 käynnistyy kaupungin verkkosivuvuudistus. Kauhavan kaupungin verkkosivusto Kauhava.fi on toteutettu kuntaliitoksen yhteydessä. Myöhemmin sivustokokonaisuus on täydentynyt matkailijoille suunnatulla Visitkauhava.fi matkailumarkkinointisivustolla ja Investkauhava.fi yrityksille suunnatulla sivustolla. Kesällä 2025 valmistuvan uudistuksen tavoitteena on uudistaa verkkosivustot kokonaisuudessaan ja yhdistää verkkosivustot yhdeksi sivustokokonaisuudeksi.

Myös rekrymarkkinointiin on tarkoitus varata oma määrärahansa tukevan vuoden talousarviossa.

- 4. Tarkastuslautakunta on kuullut tämänkin toimintavuoden aikana kolmannen sektorin toimijoita ja nostaa edelleen esiin sen, että Kauhavan kaupungin alueella toimii useita yhteiskunnalle tärkeitä yhteisöjä, joiden tukeminen on tärkeää. Monet näistä yhteisöistä tekevät työtä, jolla muun muassa edistetään Kauhavan kaupungin elinvoimaisuutta ja yrittäjyyttä sekä rahoitetaan alueen hankkeita ja yrityksiä. Näiden kolmannen sektorin toimijoiden tietoisuuden lisääminen kaupunkilaisille on tärkeää. Tarkastuslautakunta tuo esille kehitettävänä asiana kaupungin päättäjien ja yrittäjien välisen kuilun.*

Kaupungin ja yritysten välinen yhteistyö on tärkeää. Yhteistyötä tehdäänkin ja kehitetään jatkuvasti.

Kauhavan aktiivinen elinkeinopolitiikka on myös huomattu. Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ovat palkinneet Kauhavan Etelä-Pohjanmaan yritysystävällisimpänä kuntana kaksi kertaa peräkkäin vuosina 2023 ja 2024. Suomen Yrittäjien valtakunnallisessa Kuntabarometri 2024 -kyselyssä keskikokoisten kuntien sarjassa Kauhava sijoittui hienosti neljänneksi. Kuntabarometri -kyselyllä kartoitetaan joka toinen vuosi kuntien ja yrittäjien yhteistyötä sekä elinkeinopolitiikan tilaa valtakunnallisesti, alueellisesti ja kuntakohtaisesti.

- 5. Tarkastuslautakunta toteaa tavoitteiden pääsääntöisesti toteutuneen. Vuoden aikana Kauhavalle rekisteröitiin 73 uutta yritystä. Kauhavan kaupunki valittiin vuonna 2023 toista kertaa peräkkäin Etelä-Pohjanmaan yrittäjäystävällisimmäksi kunnaksi. Kauhava on tällä hetkellä työpaikkaomavarainen kaupunki, jossa toimii noin 1500 yritystä. Kaupungin on tärkeää jatkaa tekemäänsä tiivistä yhteistyötä alueen yritysten kanssa, jotta yritysten tarpeisiin osataan reagoida. Kehityskeskoksella on laajat verkostot. Tämä verkosto tuo voimaa ja osaamista, vaikka kaupungin omat resurssit ovat ohuet. Tarkastuslautakunta haluaa korostaa paikallisten yrittäjien ja kolmannen sektorin kanssa tehdyn yhteistyön merkitystä osana alueen elinvoiman kehittämistä.*

Kehityskeskuksen henkilöstön ohella kauhavalaisia yrityksiä palvelee kattava yhteistyöverkosto. Elinkeinoitoimen palvelut on järjestetty Kauhavalla siten, että yrityksiä voidaan tukea niiden koko elinkaaren ajan toimitila- ja tonttiasioissa, yritystoiminnan aloittamisessa, kehittämis- ja investointihankkeiden suunnittelussa ja uusien työpaikkojen luomisessa yhdeltä luukulta yhteistyössä Suomen Yrittäjäopiston ja muiden alueellisten kehittäjä- ja viranomaisorganisaatioiden kanssa.

Avainasemassa on säännöllinen yhteydenpito alueen yritysten, yrittäjäjärjestöjen ja elinkeinoelämän muiden toimijoiden kanssa. Härmänmaalla yhteistyö kuntien ja alueen yrittäjäyhdistysten kanssa on hyvällä tasolla. Yhteistyön myötä on toteutettu useita erilaisia kehittämishank-

keita yritysten toiminnan ja esimerkiksi omistajanvaihdosten edistämiseen. Uusina kehittämissankkeita on valmisteltu esimerkiksi matkailun, vastuullisasioiden, TKI-toiminnan ja uusituvan energian edistämiseen liittyvät kehittämishankkeet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

- 6. TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025 alkaen ja Kauhavalla organisoitumis-
muotona tulee olemaan tarkoitusta varten perustettu Kuntayhtymä Kymppi. Alue on maantie-
teellisesti yhtenäinen ja alueen työvoima on yli 28.000. Tarkastuslautakunta haluaa korostaa
uudistuksessa eri toimijoiden yhteen saamisen ja yhteen hiileen puhaltamisen tärkeyttä.*

Kauhavan kaupunki näkee TE 2024 uudistuksen positiivisena ja odotettuna uudistuksena, joka tulee lisäämään nykyisten palveluiden vaikuttavuutta. Kauhavalla työllisyyden hoidossa on mu-
kana useita erilaisia toimijoita. Kauhavan oman elinkeinotoimen lisäksi kaupunki toteuttaa mm.
etsivää nuorisotyötä, Ohjaamo-toimintaa, maahanmuuttopalveluita ja työpajatoimintaa. Hyvin-
vointialue toteuttaa muita palveluita, kuten kuntouttavaa työtoimintaa, aikuissosiaalityötä, työt-
tömien terveydenhuoltoa, päihde- ja mielenterveyspalveluita sekä TYP-toimintaa. Muut toimijat
toteuttavat lisäksi mm. rekrytointikoulutuksia, ammatillista kuntoutusta, työvalmennusta ja työn-
etsintää.

TE 2024 uudistus on merkittävänä mahdollisuus osaavan työvoiman saatavuuden edistämi-
sessä. Lähtökohta on, että uudistuksen myötä edellä esimerkin omaisesti esitellyt palvelukoko-
naisuudet kootaan saman kokonaisuuden alle vaikuttavaksi alueelliseksi palvelukokonaisu-
deksi, jossa huomioidaan yhteistyö ja tietojen vaihto myös hyvinvointialueiden ja 3. sektorin
kanssa. Tavoitteena on, että tätä kautta syntyy entistä tehokkaampi ja joustavampi alueellinen
toimintamalli työvoimatarpeeseen ja suhdannevaihteluihin vastaamiseen.

- 7. Tarkastuslautakunta pyytää edellisvuoden tapaan kiinnittämään huomioita tavoitteiden mittaa-
misen selkeyttämiseen ja toteutumien tarkentamiseen. Tarkastuslautakunta toivoo erityisesti to-
teutumisen arvioinnin perusteluita tarkemmaksi.*

Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Tavoitteiden mitattavuuteen on kiinnitettävä huomiota
jo tavoitteiden asettamisvaiheessa. Tavoitteet ovat kuitenkin hyvin erilaisia; joidenkin toteutumi-
nen on raportoitavissa yhdellä sanalla, kun taas joissain tavoitteissa arviointi vaatii useamman
lauseen raportoinnin. Tavoitteiden asetannasta päättää valtuusto.

Kaupunginhallitus kiinnittää vuoden 2024 tilinpäätöskirjassa tarkempaa huomiota tavoitteiden
toteutumisen arviointiin ja kehottaa lautakuntia toimimaan samoin.

- 8. Kaupungin strategian mukainen tavoite on pitää kaupungin talous tasapainossa. Tarkastuslau-
takunta edellyttää talouden aktiivista seurantaa. Hintakehitystä tulee seurata säännöllisesti.*

*Strategisena tavoitteena on myös lainakannan lasku vuodesta 2025 alkaen. Tämän tavoittee-
seen ei olla kuitenkaan päästy, vaan tavoitetta on siirretty eteenpäin. Kasvavasta korkotasosta
johtuen tarkastuslautakunta on erityisen huolissaan kunnan lainakannan kehityksestä. Korko-
taso on noussut selvästi vuodesta 2022.*

Kaupunginhallitus on antanut talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa ohjeistuksen talouden ak-
tiivisesta seurannasta. Kaupunginhallitus seuraa talouden kehittymistä kuukausittain hallinto-
johtajan talouskatsauksella. Lautakunnille annetaan talousarvion toteutumistilanne tiedoksi jo-
kaisessa kokouksessa. Johtoryhmä ja vastuualueiden esimiehet seuraavat taloutta aktiivisesti.

Hallitus on myös asettanut Kestävä kuntatalous -toimikunnan ennakoimaan talouden kehittymistä.

Kaupungissa otetaan syksyllä 2024 käyttöön johdon työpöytä -sovellus, joka helpottaa talouden seurantaan. Järjestelmällä pystytään seuraamaan myös muiden tärkeiden indikaattoreiden kehitystä.

Korkomenot ovat nousseet merkittävästi vuodesta 2022 vuoteen 2023 korkotason nousun myötä. Kaupungin lainakanta on ollut vuosina noin 67 miljoonaa euroa, eli lainakanta ei ole kasvanut kahtena edellisenä vuotena. Kauhavan asukaskohtainen lainamäärä on Etelä-Pohjanmaan kuntiin verrattuna keskimääräisellä tasolla.

Vuonna 2024 lainakanta tulee kasvamaan vuodesta 2023, koska kaupungin merkittävää investointitarvetta ei pystytä rahoittamaan tulorahoituksella. Lainaa otetaan kuitenkin vain se määrä, joka on välttämätöntä maksuvalmiuden turvaamiseen. Lainakannan supistuminen edellyttää, että kaupungin investointitaso lasketaan selvästi poistotasoa alhaisemmaksi. Toinen edellytys on riittävän tasoinen vuosikate, jolla lainoja voidaan lyhentää. Valtuuston joulukuussa 2023 hyväksymän vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman mukaan lainakanta kääntyy laskuun vuonna 2026.

Korkotason kehittyminen ei ole kaupunginhallituksen toimivallan rajoissa.

Henkilöstö

1. *Tehtävien sujuvan hoitamisen ja henkilöstön jaksamisen vuoksi tarkastuslautakunta edellyttää, että henkilöstömitoitusta tarkastellaan säännöllisesti ja henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään riittävästi huomiota.*

Henkilöstöressurssien määrää tarkastelevat vuosittain henkilöstösuunnitelman käsittelyn yhteydessä viranhaltijat, konserni- ja henkilöstöjaosto, kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto. Henkilöstösuunnitelmakäsittelyn alkuvaiheessa toimialat voivat tehdä ehdotuksia vakanssien lisäämisestä. Vakanssien lisäämisen hyväksymistä rajoittavat kuitenkin taloudelliset realiteetit, sillä jo yhdenkin työntekijän palkkaaminen maksaa sivukuluineen esimerkiksi 2.500 euron kuukausipalkasta laskettuna noin 32.000–35.000 euroa.

Varsinaisen lakisääteisen henkilöstömitoituksen piiriin kuuluvat kaupungin työntekijöistä vain varhaiskasvatuksen työntekijät. Varhaiskasvatuslaissa on määritelty henkilöstön ja lasten määrän väliset suhdeluvut. Kauhavan kaupunki on noudattanut em. lakisääteistä mitoitusta ja tarkistanut henkilöstöressurssien määrää lasten lukumäärän muuttuessa.

Siivouksen mitoitusta ei ole määritelty lakisääteisesti, mutta Kauhavan kaupunki on käyttänyt ulkopuolista asiantuntijaa siivouksen mitoittamisessa. Mitoitus on tehty käyttäen hyväksytyjen standardien mukaisia mittareita, kuten neliömääriä, kalustemääriä ym. siivouksen mitoittamiseen vaikuttavia tekijöitä. Kauhavan kaupunki on noudattanut em. mitoitusta ja tarkistanut henkilöstöressurssien määrää tiloissa tapahtuneiden muutosten yhteydessä tai otettaessa käyttöön kokonaan uusia tiloja.

Henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään huomiota esihenkilöiden ja työntekijöiden välisissä keskusteluissa jatkuvaa menettelyä noudattaen sekä erikseen kehityskeskusteluiden yhteydessä.

Tarvittaessa käydään työterveysneuvotteluita yhdessä työterveyshuollon kanssa. Lisäksi kaupungin intrassa on kaikkien työntekijöiden ja esihenkilöiden käytettävissä ohjeistuksia ja lomakkeita, joista voi etsiä tarvittaessa informaatiota mm. työkykyyn, työssä kuormittumiseen ja erilaisten ongelmatilanteiden ratkaisemiseen liittyvissä asioissa.

Kaupungilla on käytössä "Työkyvyn varhaisen tuen toimintamalli", jonka tavoitteena on mm. lisätä henkilöstön ja työyhteisön työhyvinvointia, edistää työkykyä sekä ehkäistä työkyvyn heikentymistä. Tavoitteena on myös tukea työntekijän työskentelyä alentuneesta työkyvystä huolimatta, vähentää sairauspoissaoloja sekä pidentää työuria ehkäisemällä ennen aikaista eläköitymistä. Toimintamalli perustuu varhaiseen tukeen työyhteisössä, tehostettuun tukeen (mm. ammatillinen kuntoutus) sekä työhön paluun tukeen, mikäli sairauspoissaolo pitkittyy.

- 2. Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen mukaan kaupungin täyttölupaprosessi koetaan edelleen raskaaksi. Osaavien tekijöiden löytäminen on osittain äärimmäisen hankalaa miltei jokaisella toimialalla. Tämän vuoksi on hyvin tärkeää huolehtia siitä, että Kauhavan työnantajakuva pidetään hyvänä ja huolehditaan olemassa olevien työntekijöiden työhyvinvoinnista.*

Täyttölupamenettely on uudistettu tammi/helmikuussa v. 2024. Uudistamisen yhteydessä menettelyä kevennettiin merkittävästi ja samalla koko prosessi nopeutui ja tehostui. Keventäminen mahdollistui, koska uudistetussa menettelyssä tukeudutaan aiempaa enemmän toimielinkäsittelyssä hyväksytyyn henkilöstösuunnitelmaan. Uudistuksessa mm. ratkaisuväliltä vakinaisten tehtävien täyttölupien myöntämisessä siirrettiin kaupunginhallitukselta kaupunginjohtajalle. Määräaikaisen henkilöstön osalta rekrytointi on aiempaa enemmän mahdollista toteuttaa vastualueiden esimiesten toimesta ilman erillistä täyttölupien hakemista.

Työhyvinvointiin on kiinnitetty huomiota mm. noudattamalla työkyvyn varhaisen tuen toimintamallia, järjestämällä tykytoimintaa sekä yksilötasolla ePassi -palvelun kautta että työyhteisöjen yhteisillä tykyiltapäivillä, järjestämällä koko henkilöstön yhteinen pikkujoulu sekä tarjoamalla polkupyöräedun.

Investoinnit

- 1. Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään tarkempaa huomiota investointihankkeiden määrärahojen riittävyys. Hankkeiden kustannusarviot tulisi valmistella huolella ja niiden toteutusta tulisi seurata aktiivisesti. Näköpiirissä oleviin poikkeamiin tulee reagoida välittömästi.*

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tärkeään asiaan. Erityisesti useamman vuoden aikana toteutettujen hankkeiden kustannus seurannassa on ollut puutteita. Käytäntöjä on terävöitetty vuodelle 2024, ja hallintokuntia on ohjeistettu investointien kustannusten seurannasta. Investointi on toteutettava siten, että hyväksytyt hankinta-arvo ei ylitä. Kaupunginhallitus edellyttää lautakunnilta hankkeiden kustannusten seurantaan kvartaaleittain. Raportti monivuotisen investointihankkeiden kustannuksista esitetään valtuustolle osavuosisikatsauksessa ja tilinpäätöskirjassa.

Tilivelvollisen viranhaltija on velvollinen seuraamaan toteutuneita ja arvioimaan jäljellä olevia kustannuksia jatkuvasti. Mikäli hän huomaa, että määräraha on mahdollisesti ylittymässä tai tuloarvio alittumassa, on hänen raportoitava asiasta toimialajohtajalle, jonka on vietävä huomio toimielimen tietoon.

2. Vuoden aikana tarkastuslautakunnan tietoon on tullut puutteita hankkeiden kilpailutuksissa ja varatuissa määrärahoissa on ollut haasteita pysyä. Esimerkiksi Alahärmän koulukeskuksen investoinnin kustannukset tulevat tilinpäätöksen mukaan ylittämään valtuuston hyväksymän kustannusarvion noin 800.000 eurolla ja keskuskeittiöinvestoinnin lopulliset kustannukset tulevat olemaan noin 1.400.000 euroa hyväksytyä korkeammat. Tarkastuslautakunta korostaa huolellisen ja perusteellisen kilpailutusprosessin ja investointien suunnittelun tärkeyttä. Julkisia varoja tulee käyttää tehokkaasti. Asianmukaiseen kilpailutukseen ja hankkeiden valmisteluun tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja.

Kyseessä olevassa investointihankkeessa on urakka-aikana tehty urakkasuunnitelmista poikkeavia hankintoja, joista ei ole toimivaltaisen viranomaisen hankintapäätöksiä (hankintapäätökset tehty työmaakokouksissa).

Keskuskeittiöinvestoinnin hankinta-arvon ylitys koostuu keittiörakennuksen 0,4 miljoonan kustannusylityksestä sekä palvelukeittiöiden muutostöiden kustannusten ylittymisestä noin miljoona eurolla alkuperäisestä arviosta.

Keskuskeittiöinvestoinnista on tehty erillinen sisäinen tarkastus syksyn 2023 aikana.

Alahärmän koulukeskuksen hyväksyty hankinta-arvo on 12,2 miljoonaa euroa. Tämä tulee täyttymään kuluvan vuoden aikana. Hankkeeseen sisältyvistä töistä jää toteutettavaksi pihatöitä vuonna 2025 moduulirakennusten pois viemisen ja vuonna 2027 ns. välitalon purkamisen jälkeen. Näiden kustannusten arvioidaan olevan noin 255.000 euroa, millä summalla hankinta-arvo tämän hetkisen tiedon mukaan ylittymään.

Syksyllä 2024 järjestetään henkilöstölle hankintakoulutusta.

Sivistystoimiala

1. Tarkastuslautakunta ilmaisi vuoden 2023 arviointikertomuksessa huolensa pahoinvoiviin lapsiin ja nuoriin. Tarkastuslautakunta on huolissaan henkilöstön jaksamisesta ja säästöjen kohdistamisesta. Resurssien oikeanlaisessa kohdentamisessa kommunikaatio esimerkiksi poliitikkojen ja viranhaltijoiden välillä on tärkeässä roolissa. Kauhavalla tulisi olla yksi linja ja enemmän vuoropuhelua. Asioiden kehittämisen tulisi olla etulinjassa.
2. Tarkastuslautakunta pyytää edellisvuoden tapaan kiinnittämään huomiota tavoitteiden mittauksen selkeyttämiseen ja toteutumien tarkentamiseen. Tarkastuslautakunta toivoo erityisesti toteutumisen arvioinnin perusteluita tarkemmaksi.

Kasvatus- ja opetuslautakunnalle oli asetettuna neljä strategista tavoitetta vuodelle 2023.

1. Pienet ryhmäkoot
2. Varhaiskasvatuksen laadukas toteutuminen
3. Kasvatus- ja opetushenkilökunnan työhyvinvoinnin edistäminen
4. Kasvatus- ja opetuspalveluiden saavutettavuuden kehittäminen

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen mukaan oppilasryhmien koot pysyivät tavoitetason mukaisina. Varhaiskasvatuksen laadukasta toteutumista mitattiin ryhmäkokojen ja henkilöstön koulutustason kautta. Ryhmäkokojen tavoitetasot saavutettiin ja henkilöstön koulutustason nosto toteutui osin, haastavista rekrytointitilanteista huolimatta. Henkilöstön työhyvinvointia mitattiin henkilöstön pysyvyyden ja sairauspoissaolojen määrällä. Henkilöstön pysyvyys toteutui

hyvin, sillä vaihtuvuus oli pientä. Sairauspoissaolojen vähentyminen toteutui osin, mutta tilinpäätöksellä ei kuitenkaan kerrottu, miten tavoite on osittain toteutunut. Kasvatus- ja opetuspalveluiden saavutettavuuden kehittämisestä oli tilinpäätöksellä asetettu neljä mittaria ja tavoiteta-soa. Niistä muut toteutuivat paitsi aikuisten perusopetuksen toteutuminen 2023.

Varhaiskasvatuslaki määrittelee tarkoin lapsiryhmien henkilöstötarpeen suhdeluvun ja se on toiminnan suunnittelussa keskiössä. Lain mukainen henkilöstömäärä on minimi, jonka mukaan Kauhavalla on pääosin resursoitu ryhmiä. Opetus- ja kulttuuriministeriön, aluehallintoviraston tai Opetushallituksen myöntämällä hankeavustuksilla on ollut mahdollista palkata lisäresurssia.

Sairauspoissaolojen vähenemisen suhteen ollaan tyytyväisiä. Henkilöstön työhyvinvointia, pysyvyyttä ja sairauspoissaolojen seuranta tulee jatkaa ja löytää niiden vaikuttavuuteen selkeämpiä mittareita, kuten tarkastuslautakunta arviointikertomuksessaan toivoo. Samoin kuin tulee tarkentaa toteutumien tarkentamista jatkossa.

- 3. Tarkastuslautakunta on huolissaan hyvinvointityön resursoinnista. Hyvinvointityö on lakisääteistä ja vie paljon aikaa. Miten kaupunkien ja hyvinvointialueiden välistä työnjakoa ja rooleja tullaan kehittämään hyvinvointiraportoinnin näkökulmasta? Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään tästä näkökulmasta huomiota myös HYTE-indikaattoreihin.*

Hyvinvointialueen kanssa yhteistyö on tehostunut ja vakiintunut. On kuitenkin huomioitavaa, että yhteistyön kehittäminen vaatii merkittävästi työntekijän aikaa, erityisesti esihenkilöiden aikaresurssia. Aktiiviset, tehokkaat ja riittävän usein toistuvat yhteistyöpalaverit edistävät yhteistyötä. On tärkeää kirkastaa miksi, miten ja kenen asioita tai toimintamalleja edistetään. Lapsi ja oppilas tulee nähdä entistä useammin toiminnan keskiössä ja unohtaa se, että toimitaan eri organisaatioissa.

- 4. Nuorisotyötä on saatu jalkautettua Kauhavalle uuden henkilöstön myötä. Verkostojen luominen niin nuoriin kuin kaupungin muihin toimijoihin vaatii pitkäjänteistä työtä, jota on tärkeää jatkaa tulevaisuudessakin. Nuoriso-ohjaajien läsnäolo rauhoittaa koulutyötä ja ehkäisee nuorten syrjäytymistä. Tarkastuslautakunnan mukaan lasten ja nuorten pahoinvointi on kasvava trendi, johon tulee reagoida. Henkilöstömitoitusta tulee tarkastella nuorisotoimessa. Kauhavalla toimii neljä nuorisotilaa neljässä kaupunginosassa, mutta nuoriso-ohjaajia kaupungissa on kuitenkin vain kolme.*

Yhteistyöpalavereja on paljon, oppilas- ja opiskeluhuollon työryhmä, perhekeskuksen johtoryhmä, LAPE-työryhmä, sivistystoimialan ja hyvinvointikeskuksen yhteistyöryhmä, lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä sekä monia muita. Lisäksi yksikkökohtaisia yhteistyöryhmiä on myös useita.

Syyskuussa 2024 käynnistetään Katusaapas-toiminta yhteistyössä nuorten vanhempien ja muiden tahojen kanssa.

Tässä yhteistyön kehittämisessä ja lasten ja nuorten asioiden edistämisessä on edistytty selvästi ja yhteinen sävel alkaa löytyä. Hyvinvointityön resurssointi on tavoitteena myös saada edistymään, jotta kaikkien ikäryhmien hyvinvointityö saa myös sille kuuluvan resurssin.

Tekninen toimiala

1. *Tarkastuslautakunta suosittelee vuoden 2023 arviointikertomuksessaan kiinnittämään tarkempaa huomiota hankkeiden määrärahojen riittävyteen. Hankkeiden kustannusarviot tulisi valmistella huolella ja niiden toteutumista tulisi seurata aktiivisesti. Näköpiirissä oleviin poikkeamiin tulee reagoida välittömästi.*

Teknisen lautakunnan mukaan hankkeiden määrärahojen riittävyteen on viime vuosina vaikuttanut maailmantilanteessa tapahtuneet merkittävät muutokset, jotka ovat hyvin lyhyellä aikavälillä vaikuttaneet mm. materiaalien hintoihin. Tämä on vaikuttanut erityisesti kolmen viimeisimmän ison hankkeen, Ylihärän yläkoulun, Alahärän koulukeskuksen ja Keskuskeittiön kohdalla ja näiden hankkeiden kohdalla määrärahaa on jouduttu lisäämään hankeprosessin aikana. Nopeista hinnanmuutoksista kärsivät myös pienemmät hankkeet. Määräraha varaukset tehdään aikaisin edellisen vuoden syksyllä ja toteutus on usein vasta seuraavan vuoden kesän aikana, kun toiminta on hiljaisimmillaan. Yllättäviin asioihin kuten putkien, joista ei ole tietoa tai öljy- ja pah-yhdisteiden löytyminen vanhojen rakennusten alta ovat kohtia, jossa hanke on jo urakoitsijan toimesta aloitettu ja työmaan keskeyttäminen maksaa paljon. Näissä tilanteissa on usein tehtävä nopeita ratkaisuja lisä- ja muutostyö hinnoittelulla.

2. *Tarkastuslautakunta korostaa huolellisen ja perusteellisen kilpailutusprosessin ja investointien suunnittelun tärkeyttä. Asianmukaiseen kilpailutukseen ja hankkeiden valmisteluun tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja.*

Kuten tarkastuslautakuntakin toteaa on kustannussuunnittelun tärkein kohta huolellisesti ja perusteellisesti tehty suunnitelmat ja riittävä aika myös kilpailutusprosessissa. Tämä vaatii riittävästi henkilöstöä ja aikaa suunnitteluun. Suunnittelu kaupungin hankkeissa on prosessi, joka vaatii sitoutumista ja aikaa kaikilta hankkeeseen osallistuvilta.

3. *Tarkastuslautakunta esittää huolensa teidenkuntovelasta ja toteaa, että liikenneväylien kunnossapitoon tulee varata riittävästi määrärahaa.*

Kaava- ja yksityisteiden perusparantamiseen ja asfaltointeihin esitetään vuodelle 2025 reilusti suurempaa investointimäärärahaa kuin on aikaisemmille vuosille saatu.

4. *Tarkastuslautakunta esittää huolensa kiinteistöjen sisäilman ja korjausvelan tilanteesta ja toteaa, että kaupungin kiinteistöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä.*

Sisäilmatyöryhmä jatkaa toimintaansa ja pyrkii ehkäisemään tulevia sisäilman laadun heikkenemistä muun muassa panostamalla siivouksen laatuun (tehdään omana työnä). Lisäksi erilaisia sisäilman seurantaohjelmia on käytössä tiloissa, joihin on tehty tiivistyskorjauksia.

5. *Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota teknisen toimialan henkilöstöresursseihin ja toteaa ulkoistamisen olevan kallista, myös henkilöstön eläköitymisiin kehoitetaan valmistautumaan ajoissa.*

Ympäristölautakunnan alaisille toimialoille (rakennusvalvonta, maankäyttö ja ympäristö) uusien työntekijöiden rekrytoiminen on ollut haastavaa. Hakuprosessit ovat pitkittyneet usein niin, että virka/toimi on ollut täyttämättä melkein vuoden ajan. Maankäytön ja ympäristön asiantuntijoiden laajan tehtäväkuvan johdosta valmiita ja kokeneita hakijoita ei avoimiin paikkoihin ole ollut. Tämän vuoksi myös tehtävään perehtymiseen kuluu luonnollisesti aikaa. Resurssipula ja henkilövaihdokset näkyivät suoraan myös toteutuneiden valvontatehtävien määrässä.

Eläköitymisiin valmistautuminen ei nykyisen ohjeen mukaan ole mahdollista, koska täyttölupaa voi anoa vasta viran tai toimen tultua avoimeksi. Tämä tarkoittaa sitä, että hakuprosessi käynnistyy ajallisesti niin, ettei kahta henkilöä ole yhtä aikaa samaa virkaa/tehtävää hoitamassa. Tiedon ja osaamisen siirtäminen edelleen ei siis voi toteutua. Tällaiseen tehtävän päällekkäiseen täyttämiseen pitäisi varautua myös talousarvion laatimisvaiheessa, jotta palkkaus olisi mahdollista.

Usein tapahtuvissa henkilövaihdoksissa ja resurssivajeen jatkuessa pitkäaikaisesti esihenkilön ohjauksen ja tuen tarve korostuu. Henkilöstön jaksamisesta huolehditaan mm. osallistamalla asiantuntijoita oman työn suunnitteluun sekä mahdollistamalla kullekin parhaiten sopivat työtavat (mm. etätyö). Niukoista resursseista johtuen myös esihenkilö/alaisytyölle jäävä aika on rajallista ja siihen vaikuttavat osaltaan myös pitkät ja vaativat rekrytointiprosessit.

- 6. Riittävän henkilöstömäärän osalta toimintakertomuksella todetaan, että valvonnan osalta teknisellä toimialalla olisi kehitettävää ja vain osa ympäristönsuojeluun liittyvistä valvontakäynneistä saatiin tehtyä. Ympäristölupien käsittelyajan tavoite alle 60 vrk käsittelyajasta ei myöskään toteutunut.*

Ympäristölupien käsittelyaikoihin pyrittiin vaikuttamaan ostopalveluin. Lisäresurssin myötä saatiin apua myös perehdyttämiseen sekä rekisterin perusparantamiseen. Tämä edesauttaa jatkossa töiden suunnittelua ja näin myös resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä.

- 7. Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2023 mukaan liikuntapaikkapuolelle tarvittaisiin edelleen lisää henkilöstöä. Lisäksi tilapäishenkilöstölle on tarvetta teknisellä toimialalla mm. maankäytössä. Tarvitaan joustavuutta määräaikaisten ihmisten palkkaamiseen ja muun muassa kesäharjoittelijoita.*

Rakennusvalvonnassa on ollut palkallista lisäresurssia tekemässä rekisterin perusparantamista (kiinteistöverotus) ja ympäristölupien valvonnassa on käytetty aiempina vuosina tilapäistä työvoimaa. Palkallisen tilapäistyövoiman/alan opiskelijaharjoittelijoiden käyttäminen antaisi mahdollisuuden kehitystyöhön. Esimerkiksi kartoitusmittauksiin olisi tarvetta saada maastokaudelle työvoimaa, jolloin saataisiin mm. johtotiedoissa ja numeerisissa aineistoissa olevia puutteita korjattua.